

neustrašeno stal na strani Slovencev. — Tudi srenjski odbor in krajni šolski svet z načelnikom vred šteje same poštene, narodne može. Naj javno torej izrečem, da naša fara sme ponosna biti, ker šteje precejšnje stevilo narodnozavedenih domoljubov a k večjemu bi se utegnil najti le eden — nemčur. Naj še to omenim, da tukaj beremo veliko število časnikov, kateri romajo od enega čitatelja do drugega, ker si vsak svojih ne more naročiti. Srčno zahvalo pa moramo izreči g. dr. Prusu v Konjicah, ki nam blagovoljno posojuje „Slov. Narod“ in „Südst. Post“. — Tukajšnji pošteni kmet J. Kukovič je bil zbog male boleznii dobil zdravila od Konjiške „šintnerce“; ali ko jih je nekaj povžil, je kmalu izdihnil svojo dušo; vsled tega so ga zdravniki raztelesili in, kakor sem slišal, nekaj znotrajnega mesá z zdravili vred v Gradec poslali, a „šintnerco“ pa zaprli. Ali bo kriva spoznana ali ne, to še ne vemo.

—k—

Iz Dobrne. V tretji letošnji skupščini kmetijske podpodružnice je oskrbnik posestva Lemberg, gosp. Kraner, razlagal o cepljenji ali požlahtnovanji dreves. Besedam sledilo je vmes razkazovanje, praktični poskusi. Med ostalim je govornik povdarjal način, kako smo doslej navadno cepili, to je: v sklad. Toto cepljenje je odsvetoval kot za drevo najbolj nevarno, ker ga najhuje rani. Namesto tega je priporočal priprsto cepljenje v žleb. Z nožem se namreč cepič dvakrat zareže v dolgosti 2 in pol centimetra ali 1 palca, da se dobi podoba trivoglate zagvozde. V isti dolgosti se zareže divjak odspodaj navzgor tako, da se prireza cepičeva prillega v zarezo divjakovo ter jo povsod napolni. Na tretjej nezarezane strani cepičevej naj bode eno oko ali popek. Pri obvezovanji moramo paziti, da tisto oko ostane nezakrito, nezamašeno, nezadelano; motvozič, s katerim je cepič k divjaku vtrjen, naj se ovija nad in pod omenjenim očesom, katero naj izmed zavoja moli, luka, gleda. Zakaj? Če bi se zgornji del cepiča posušil ali kakor si bodi oškodoval, ostane vsaj spodnje oko celo in zdravo. Sklepoma je razlagal številnim poslušalcem in na srce pokladal, kako da sadjerejec ne sme drevesa pustiti samemu sebi, marveč ga mora obrezavati, snažiti, gnojiti, — oskrbovati.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar uže nekaj časa bolehaajo v trebuhu, vendar sprejemajo prošnike, med temi je bil slovensk kmet iz Kranjskega, ki je za odpust edinega sina od vojaščine prosil. Hotel je nemški govoriti pa ker ni gladko šlo, nagovorijo ga cesar prijazno slovenski, in sedaj razloži slovenski svoje želje.

Želeti bilo bi, da bi tudi jihovi namestniki toliko slovenski znali. Cesarica je odpotovala na Nemško. Čehe in Dalmatince je razburil ukaz generalov Filipoviča in Jovanoviča, prvi je vsem oficirjem prepovedal tudi doma česki pogovarjati se, drugi pa je uvedel nemško uradovanje v Dalmaciji, kder prebivajo sami Hrvati zraven pešice Italijanov. — V državnem zboru so dvakrat liberalci dobili večino, ker še naših poslancev ni bilo vseh na Dunaji. V svojem veselji pa niso vedeli, kaj bi počeli in so tako samo nekaj českih prošenj za boljše nastavljenje kupčijskih zbornic vrgli pod klop in šolsko postavo za par dnij zavlekli. Sedaj je zopet zadosti naših poslancev vkup in liberalna nebesa zopet zaprta. — Koroški poslanec in suk-njar Vetrinjski, ponemčeni Moro in slovenski odpadnik Matschnigg pa dva župana Seebacherja rogovilijo okolo Celovca, snujejo shode in rohnijo ua Slovence: češ da ti „verstehen nur windisch, slovenisch aber nicht, kar je ravno tako pametno, kakor če bi rekli: Nemec razume samo švabski, nemški pa ne. — Kranjski nemškutarski zbor umira, ne bode več sklican in volitve bodo bržčas meseca maja. — V Linci so zmagali pri volitvah za mesto v 3. razredu prvokrat konservativci. — Morivci plem. Majlatha so baje njegov huzar Bereč, nek Piloty, Javor in Sponga. Prvi trije so zaprti, obstal pa ni nobeden nič; Sponga pa je pete odnesel, iščejo ga povsod pa najti ga ne morejo. — Karlovački srbski patrijarh Angjelič je srbskemu ministru na ljubo podelil Mraoviču škofsko posvečenje, da zamore postati v Belgradu nadškof namesto izgnanega prejšnjega glavarja srbske cerkve v Srbiji. — V Bosno in Hercegovine je moralo iz Olomuca 200 mož od ženijskega regimenta. Julija meseca smejo zadnji rezervisti domov.

Vnanje države. Francozi se strahovito orožajo, še deco šolsko vadijo v orožji, Pariz je tako daleč na okrog s šancami obdan, da je treba $\frac{1}{2}$ milijona vojakov za popolno obkoljenje. Ob enem so Francozi nezadovoljni s vso politiko in toraj se sosedi uže bojijo nagle vojske. Bismark se je toraj pogrozil, rekoč, da udari z Avstrijo in Italijo vred na nje, če se ganejo. To je dalo povod, da sedaj povsod govorijo o nekšnej tajnej zvezi Nemčije, Avstrije in Italije proti Francozom. — Ruski car pojde 19. maja v Moskvo h kronanju in ostane tam do 12. junija. Slavni general Gurko pravi v nekeji spomenici, da za južno Rusijo največja nesreča so Judje, te je treba izgnati, ako se hoče narod rešiti. — Italijanski kralj name-rava potovati v Berolin k nemškemu cesarju. — Španskemu kralju so na vrt pognali bombo, ki pa k sreči ni razletela. — Na Angleškem so prejeli mnogo irskih zarotnikov. Imeli so veliko dinamita shranjenega, ter so res name-

ravali mesta uničevati. V največji nevarnosti bil je London, Liverpool, Birmingham in Manchester. Iz Amerike dohaja vedno več takšnih drznih zarotnikov. Prebivalstvo je silno razburjeno, od sedaj bilo je še mogoče zabraniti večjih nesreč. — Portugalcem se dopada kos Afrike in bi ga radi pograbili, pa Angležem to ni po volji. — Na Švicarsko so papež poslali škofa Mermilloda; povsod so Švicarji zadovoljni, samo v Genevi ne. Tukaj so freimaurerji gospodje in so toraj pogrozili se, da škofa takoj zaprejo in pozneje čez mejo našenejo, ako se le v Genevski okrog prikaže. Freimaurer privoščiči vsem potepuhom in prekucuhom svobodno bivanje na Švicarskeji zemlji, le katoliškim mešnikom in škofom ne!

Za poduk in kratek čas.

Kuga na slovenskem Štajerskem.

(Spisal M. Šekovec.)

I. Po Štajerskem in tudi drugod nahajajo se tu in tam, večidel zunaj vesnic na kaki samotni trati ali pa ob razpotjih precej visoki stebri iz sivega kamna s križem na vrhu. Večina jih je na štiri ogle; najdeš pa tudi take, kojih spodnji, na močnem podnožji stoječi del je osemoglat, semtertje tudi celo okrogel, zgornji pa štirioglat z dolblino spredaj in malanimi podobami svetnikov ob straneh. Nekteri bolj umetno napravljeni imajo za zgornji del lično kapelico, v njej pa podobo Zveličarja na križi ali Matere božje sedem žalostij. Na prednji strani navadno pod dolblino najdeš zaznamovano letno številko z nekterimi črkami, semtertje tudi kratek napis, ki ti naznanja, kedaj in zakaj je bil ovi spominek postavljen.

Muogo takih stebrov, ktere ljudstvo sploh le križe imenuje, je v teku let že razpadlo, in tu in tam so prebivalci vesnic postavili na njih mesto lesene križe ali pa majhne kapelice. Pa čim bolj se v naši domovini drobijo in zgublajo enaki spominki v svoji prvotni obliki, tim bolj zginja izmed ljudstva tudi njih pravi pomen. Ljudje vejo sicer o njih marsikaj povedati. Pravijo, da pri takih križih rado straši in da so videli nekteri o polnoči ondi razne, vmes prav strašne prikazni: črne pse, kojim je ogenj iz ušes in gobca švigal in velikanske pošasti brez glave. Tudi svitile lučice so videli tam migljati, in misleč, da denarji cvetejo, so iskali ondi zaklade. To in še marsikaj druga je videla pri takih križih človeška domišljija; — ali le malo komu je še znano, da so ovi stebri preimenitni ostanki iz onih žalostnih časov, ko je smrt v groznem pomoru davila in klala brez vsakega usmiljenja. Nadgrobnni spominki so, kajti pod njimi in okoli njih so pokopane žrtve človeške kuge.

Iz ove žalostne dobe imamo sicer še mnogo drugih spominkov, cerkev, kapel, altarjev in vsakovrstnih slik in podob, ki jih je ljudstvo vsled zaobljub bilo za časa kuge in poznej postavilo Bogu v zahvalo in potemcem v spomin, pa pri vsem tem so dnevi britkosti in božjega obiskovanja vendar le vže vse preveč pozabljene. Oživiti spomin na nje in vzbuditi pri vernih Slovincih čutila hvaležnosti do Boga, ki den denešnji našo ljubo domovino enakih nevolj milostljivo obvaruje, podam spoštovanim čitateljem in milim rojakom v naslednjem nekoliko črtic o kugi in njenem razsajanju po slov. Štajerskem. *)

I. O kugi sploh.

Izmed mnogoterih občutljivih šib, s kterimi Bog v svoji pravičnosti človeški rod, ki je bil na-nj pozabil, tepe in pot poboljšanja vodi, najstrašnejših ena je pomor ali človeška kuga. Te pošasti prava domovina so vroče jutrove dežele, od koder se je tudi v Evropo pritepla in je ob raznih časih razsajala in morila več ali manj povsod.

Kjerkoli se je prikazala morivka kuga, ondi je bilo joj in gorjé. Pred njo in za njo je šel nepopisljiv, — grozen strah. Misel: „tudi tebe se bo lotila“, je vsakega še tako pogumnega moža prevzela, da se je začel po vseh udih groze tresti, kakor šiba na vodi. To je pa navadno bil tudi vže začetek bolezni in le prehitro so sledila še druga, gotova znamenja kuge. V glavi je začelo hudo trgati, v prsih in med plečami pa tako tiščati in bosti, da ni dalo dihati. K tem bolečinam so se pridružile navadno še silne težave v želodeci in trebuhu in vse truplo je v kratkih urah postalo nekako mrtvo in pobito. Kmalu potem so pod pazduhama, za ušesama, na vratu in pod kolenama narastle podolgate, zelo boleče oteklina, iz kterih so se razvile velike kužne bule. Nekteri so pa namesto teh dobili po celem životu le majhne bele mozole, ki so eno uro potem, ko so bili prav se razvili, očrneli in žgali, ko žareče ogleenje. In med groznimi znotranjimi bolečinami in težavami je v dveh, treh ali k večemu v sedmih dnevih sledila navadno gotova smrt; — le malokdo je ozdravel.

Ova znamenja kuge so bila navadna in tudi najbolj razširjena. V časih pa se je prikazala bolezen še v drugih podobah. Ne le, da je trajala pri enih več dni, pri drugih pa le nekaj ur, — bila so v raznih krajih tudi znamenja zelo različna. Semtertje so se bolni na prsih in glavi krvavo potili, ali so pa imeli tako drisko, da so šla čreva od njih. Nekterim so

*) O kugi je spisal dr. R. Peinlich precej obširno knjigo: „Geschichte der Pest in Steiermark“, iz ktere se je za ovi sestavek marsikaj porabilo. Drugi viri, ki jih je pisatelj še porabil, bodo na dotičnih mestih zaznamovani. —